



**ตัวเลขในนิทาน: การศึกษาเชิงเปรียบเทียบความหมายของตัวเลขในนิทานกริมม์
และนิทานพื้นบ้านไทย**

**Numbers in Folktales: A Comparative Study of the Meaning of Numbers in Grimm's
Fairy Tales and Thai Folktales**

ดร. พัชรินทร์ ชัยวรรณ¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความหมายของตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทย ซึ่งสามารถใช้แนวคิดทางคติชนวิทยามาอธิบายลักษณะและความหมายแฝงของตัวเลขต่าง ๆ ในนิทานพื้นบ้าน โดยตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการปรากฏ ลักษณะ และความหมายของตัวเลข จากนั้นทำการเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนหรือแตกต่างกันในด้านความหมายของตัวเลขระหว่างนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทยและอธิบายโดยใช้ตัวอย่างจากคติชนวิทยา ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ความหมายของตัวเลขหรือจำนวนต่าง ๆ ในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทย มีทั้งความเหมือนและแตกต่างกัน อนึ่งการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องความหมายของตัวเลข สามารถช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อของวัฒนธรรมเยอรมันและวัฒนธรรมไทยได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: คติชนวิทยา; นิทานกริมม์; นิทานพื้นบ้านไทย; ความหมายของตัวเลข

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเยอรมัน ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

E-mail: patcharinchaiwan@yahoo.com



Abstract

This article aims to compare the meaning of numbers in Grimm's fairy tales and Thai folktales. The concept of folklore is used to explain type and connotation of numbers in folktales by asking questions about the appearance, the characteristic and the meaning of numbers. Then the similarities and differences in the meanings of numbers between Grimm's fairy tales and Thai folktales are compared and explained using examples of the folklore. The results of this comparative study show that the meaning of numbers in Grimm's fairy tales and Thai folktales are both similar and different. Comparative study of the meaning of numbers can help to better understand the way of life, culture and beliefs of German and Thai culture.

Keyword: Folklore; Grimm's Fairy Tales; Thai Folktales; Meaning of numbers

บทนำ

คติชนวิทยา คือ การศึกษาข้อมูลทางวัฒนธรรมที่สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของมนุษยชาติ ซึ่งสามารถศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับขนบประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม โศกลางต่าง ๆ ได้จากตำนานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ภาษิตคำพังเพย ปริศนาคำทาย การละเล่น รวมถึงการแสดงพื้นบ้าน ฯลฯ (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2543, หน้า 45-77) ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเลข ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทางคติชนวิทยาได้ให้ความสนใจ ศาสตร์เรื่องตัวเลขมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของมนุษย์

ทุกชาติ ทุกภาษามายาวนาน มนุษย์มีความเชื่อด้านการให้คุณค่าให้โทษด้วยอิทธิพลจากตัวเลขในหลาย ๆ แง่มุม ทั้งนี้ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเลขของแต่ละชนชาติที่แฝงอยู่ในนิทานพื้นบ้าน ก็มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับคติความเชื่อและวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ ศาสตร์ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเลข และความหมายของตัวเลขปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนในนิทานกริมม์ของชนชาติเยอรมัน รวมถึงนิทานพื้นบ้านของไทยเช่นกัน



บทความเรื่องนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ตีความและเปรียบเทียบความหมายของตัวเลขหรือจำนวนต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทย เพื่อชี้ให้เห็นถึงคติความเชื่อเกี่ยวกับตัวเลขหรือจำนวนต่าง ๆ ในสองวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้เริ่มจากการคัดเลือกนิทานกริมม์ จำนวน 9 เรื่อง โดยเน้นศึกษาเรื่องที่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในสังคมไทยมากนัก และเป็นเรื่องที่มีตัวเลขประกอบอยู่ในชื่อเรื่อง ได้แก่ 1) หมาป่ากับลูกแพะทั้งเจ็ด (Der Wolf und die sieben jungen Geißlein) 2) พี่ชายทั้งสิบสอง (Die zwölf Brüder) 3) คนแคระทั้งสามในป่า (Die drei Männlein im Walde) 4) หญิงปั่นด้ายทั้งสาม (Die drei Spinnerinnen) 5) ขนนกทั้งสาม (Die drei Federn) 6) นายพรานทั้งสิบสอง (Die zwölf Jäger) 7) บุตรชายผู้โชคดีทั้งสาม (Die drei Glückskinder) 8) พี่น้องผู้เก่งกาจทั้งสี่ (Die vier kunstreichen Brüder) และ 9) หนึ่งตา สองตา และสามตา (Einäuglein, Zweiäuglein und Dreiäuglein) เพื่อจะได้เสนอมุมมองใหม่ ๆ จากนิทานเหล่านี้ รวมทั้งคนไทยจะได้มีโอกาสเรียนรู้จักนิทานกริมม์เพิ่มมากขึ้น ส่วนนิทาน

พื้นบ้านไทยได้คัดเลือกเรื่องที่เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ 1) นางสิบสอง 2) จันทโครพ 3) โสนน้อยเรือนงาม 4) ปลาบู่ทอง 5) พิกุลทอง 6) แก้วหน้าม้า 7) สิงห์ไกรภพ 8) พระสุธน มโนราห์ และ 9) โคบุตร จากนั้นได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าตัวเลขหรือจำนวนต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทยนั้น มีตัวเลขหรือจำนวนใดบ้าง ตัวเลขหรือจำนวนนั้นตีความหมายได้อย่างไร และมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นำข้อมูลที่ได้มารวบรวม และจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ โดยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบและตีความออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏ
2. ลักษณะการปรากฏของตัวเลขหรือจำนวน
3. ความหมายของตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏ

ในบทสรุป จะชี้ให้เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่างในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับตัวเลขหรือจำนวนของทั้งสองชาติ สองภาษา สองวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน



การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทย

จากนิทานกริมม์จำนวน 9 เรื่อง และนิทานพื้นบ้านไทยจำนวน 9 เรื่อง ดังที่กล่าวไปแล้ว สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบและตีความได้ดังนี้

1. ตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏ

นิทานกริมม์	นิทานพื้นบ้านไทย
2	2
3	3
4	4
7	7
10	10
12	12
13	-
-	15

ตัวเลขหรือจำนวน ได้แก่ 2 3 4 7 10 และ 12 ปรากฏอยู่ทั้งในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทย ส่วนตัวเลขหรือจำนวน 13 จะปรากฏในนิทานกริมม์เท่านั้น ขณะที่ตัวเลข

หรือจำนวน 15 จะเห็นได้เฉพาะในนิทานพื้นบ้านไทย

2. ลักษณะการปรากฏของตัวเลขหรือจำนวน

การปรากฏของตัวเลขหรือจำนวนทั้งในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทยมี 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การกำหนดจำนวนของตัวละคร

ในนิทานกริมม์มีการกำหนดตัวละครหลักเป็นจำนวน 3 4 7 และ 12 ซึ่งจำนวนที่พบบ่อยครั้งที่สุด คือจำนวน 3 ดังตัวอย่างในนิทานเรื่องที่คัดเลือกมา ได้แก่ คนแคระทั้งสามในป่า หญิงปั้นด้ายทั้งสาม ขนนกทั้งสาม บุตรชายผู้โชคดีทั้งสาม และนิทานเรื่องหนึ่งตา สองตา และสามตา ซึ่งเป็นไปตามกฎดึกดำบรรพ์ของเรื่องเล่าพื้นบ้าน (Epic Laws of Folk Narrative) ของ Axel Olrik นักคติชนวิทยาชาวเดนมาร์ก ที่ว่าด้วยกฎแห่งจำนวนสาม (Law of Three) นอกจากนี้ยังมีกฎของจำนวนสี่ (Law of Four) (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2557, หน้า 416) โดยพบกฎข้อนี้จากเรื่องพี่น้องผู้แก่งกาจทั้งสี่ สำหรับจำนวน



7 และ 12 ไม่ปรากฏอยู่ในกฎศีกคำบรรพ์ของเรื่องเล่าพื้นบ้าน ของ Axel Olrik แต่อย่างใด ส่วนนิทานพื้นบ้านไทยทั้ง 9 เรื่องที่คัดเลือกมาศึกษานั้น มีจำนวนตัวละครหลักที่มากกว่าดังตัวอย่างในเรื่องแก้วหน้าม้า มีตัวละครหลักเป็นจำนวน 19 หรือเรื่องนางสิบสอง มีตัวละครหลักเป็นจำนวนถึง 20 นอกจากนี้นิทานพื้นบ้านไทยมีการดำเนินเรื่องที่ไ้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินเหตุการณ์ต่าง ๆ ชับซ้อนกว่ายาวนานกว่ามาก และมักจะเริ่มต้นตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่จนถึงรุ่นลูกหลาน

2.2 การกำหนดลำดับที่ของตัวละคร
ในด้านที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขที่แสดงลำดับที่ Axel Olrik ได้เสนอกฎความสำคัญของตำแหน่งแรกและตำแหน่งสุดท้าย (The Importance of Initial and Final Position) ไว้ในกฎศีกคำบรรพ์ของเรื่องเล่าพื้นบ้าน ซึ่งอธิบายว่าบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญมักจะมาก่อนสิ่งอื่น ๆ เสมอ ส่วนบุคคลที่มาหลังสุดในเรื่องมักจะเป็นผู้ที่น่าสงสาร ควรได้รับการเห็นอกเห็นใจ (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2557, หน้า 419) จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ในนิทานกริมม์ ความสำคัญของตำแหน่งแรก เห็นได้ชัดเจนจากนิทาน

เรื่องชนนททั้งสามเพียงเรื่องเดียว พี่ชายคนโต และพี่ชายคนที่สองจะเป็นคนที่พ่อคิดว่าฉลาดเฉลียว ในขณะที่น้องชายคนเล็กจะถูกพ่อและพี่ชายเห็นว่าเป็นคนโง่ เฉื่อยชา ไม่เอาไหน ส่วนในนิทานพื้นบ้านไทยพบว่าการให้ความสำคัญของตำแหน่งแรกมากกว่านิทานกริมม์ จากนิทานเรื่องปลาบู่ทอง ซึ่งตัวละครเอก “เอื้อย” เป็นบุตรสาวคนเดียวของภรรยาคนแรก “นางขนิษฐา” จากนิทานเรื่องพิกลทอง ที่เจ้าหญิงพิกลทอง มีพระโอรส 2 พระองค์ ชื่อ “พระรัก” และ “พระยม” ซึ่ง “พระรัก” ในฐานะพี่คนโต จะมีบทบาทในการดูแลปกป้องน้องชาย หรือจากนิทานเรื่องแก้วหน้าม้าที่ “พระปิ่นแก้ว” โอรสองค์แรกของแก้วและพระปิ่นทอง มีบทบาทสำคัญในการเดินเรื่องในรุ่นลูก

การให้ความสำคัญของตำแหน่งสุดท้ายพบในตัวละครที่เป็นลูกคนสุดท้าย ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญ มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง และมักจะเป็นคนดี คนเก่ง ฉลาดเฉลียว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โชคดีกว่าตัวละครในตำแหน่งอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากนิทานกริมม์ เรื่องชนนททั้งสาม น้องชายคนเล็กถึงแม้จะถูกพี่ชายทั้งสองมองว่าเป็นคนโง่



แต่สามารถทำตามข้อเรียกร้องของพ่อได้สำเร็จทุกข้อ และได้เป็นกษัตริย์ครองบัลลังก์ต่อจากผู้เป็นพ่อได้ในที่สุด หรือจาก “Benjamin” ซึ่งชื่อมีความหมายตามพระคัมภีร์ไบเบิลว่า “Sohn der Rechten oder des Glücks” (“บุตรชายผู้โชคดี”) เป็นเจ้าของคัลเล็กจากเรื่องพี่ชายทั้งสิบสอง เป็นผู้มืบทบพาทสำคัญในการนำพาน้องสาวซึ่งเป็นลูกคนที่สิบสามของพ่อแม่มาเจอพี่ชายอีกสิบเอ็ดคน หรือจากนิทานเรื่องหมาป่ากับลูกแพะทั้งเจ็ด ลูกแพะตัวสุดท้ายเป็นตัวที่รอดชีวิตและอยู่บอกเล่าเรื่องราวของพี่ ๆ ที่โดนหมาป่ากิน และพาแม่แพะไปช่วยพี่ ๆ ได้สำเร็จ นอกจากนั้นยังมีลูกคนสุดท้ายในบรรดาพี่น้องสามคน ซึ่งได้รับของรางวัลที่มีค่ามากที่สุดจากนิทานเรื่องบุตรชายผู้โชคดีทั้งสาม ส่วนนิทานพื้นบ้านไทย พบการให้ความสำคัญของตำแหน่งสุดท้ายในลักษณะที่คล้ายคลึงกันจากนิทานเรื่องนางสิบสองที่ “เกา” น้องคนสุดท้าย มีความฉลาดเฉลียวสามารถช่วยเหลือพี่ ๆ ได้หลายครั้ง และเป็นตัวละครหลักในการเดินเรื่อง หรือจากนิทานเรื่องพระสุธน มโนราห์ ที่ “นางมโนราห์” ซึ่งเป็นกนิรตนที่เจ็ด และเป็นคนสุดท้ายถูกพรานบุญจับตัวไปถวายพระสุธน และเป็น

ตัวละครหลักในการเดินเรื่องทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม ในนิทานกริมม์ เรื่องคนแคะทั้งสามในป่า หญิงปั่นด้ายทั้งสาม และพี่น้องผู้แก่งกาจทั้งสี่ ยังพบประเด็นที่น่าสนใจเรื่องบทบาทของตัวละครหลัก ที่มีบทบาทเท่าเทียมกันหรือมีความสามารถที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละด้าน ความสามารถของแต่ละคนนี้ก็สนับสนุนซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ไม่มีใครโดดเด่นมากกว่าใครอย่างชัดเจน รวมถึงไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะตำแหน่งแรกหรือตำแหน่งสุดท้ายเพียงเท่านั้น ในขณะที่นิทานพื้นบ้านไทยเพียงเรื่องเดียว คือเรื่องแก้วหน้าม้า ที่พบประเด็นว่า ตัวละคร “แจ่มจันทร์” “หิรัญรัตน์” “ประภัสสร” ลูกสาวของ “แก้วและพระปิ่นทอง” และเจ้าชายสามองค์ “ทินกร” “ศรณรินทร์” “สินนรา” แห่งเมืองรมจักร มีความสามารถทัดเทียมกันในการต่อสู้

2.3 การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ

จากกฎดึกดำบรรพ์ของเรื่องเล่าพื้นบ้าน Axel Olrik ยังได้เสนอกฎแห่งการซ้ำ (Law of Repetition) ไว้ว่า เพื่อให้เนื้อเรื่องในนิทานมีความสนุก ตื่นเต้น น่าสนใจ และทำให้การเล่าเรื่องนั้นมีความสมบูรณ์ มักจะใช้



วิธีการซ้ำของเหตุการณ์ต่าง ๆ (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2557, หน้า 416)

(1) การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ 2 ครั้ง

การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ 2 ครั้ง เช่น นิทานกริมม์ เรื่องคนแคะทั้งสามในป่า ครั้งที่ 1 ลูกสาวของพ่อม่ายถูกแม่ม่ายสั่งให้ใส่ชุดที่ทำจากกระดาศ ออกไปเก็บสตรอว์เบอร์รี่ในฤดูหนาว และให้ขนมปังแห้ง ๆ แข็ง ๆ ติดตัวไปหนึ่งก้อน ครั้งที่ 2 แม่ม่ายสั่งให้ลูกสาวของตนใส่ชุดที่ทำจากขนสัตว์ให้ขนมปังเนยและขนมเค้ก ติดตัวไป เพื่อไปตามหาคนแคะทั้งสามในป่า หรือนิทานเรื่องนายพรานทั้งสิบสอง สิงโตวิเศษแนะนำให้พระราชพิสูจน์ว่านายพรานทั้งสิบสองคนเป็นหญิงสาวปลอมตัวมา ครั้งที่ 1 พิสูจน์โดยการโรยถั่วเขียวไว้ในห้อง หากเป็นชายจะเหยียบถั่วเขียวจนแตก แต่หากเป็นหญิงจะค่อย ๆ เดินย่องหลบถั่วเขียวไป และครั้งที่ 2 พิสูจน์โดยการตั้งเครื่องปั่นด้ายไว้ในห้อง หากเป็นหญิงนายพรานทั้งสิบสองจะยินดีเมื่อเห็นเครื่องปั่นด้าย แต่นายพรานทั้งสิบสองที่แท้จริงเป็นหญิงสาวปลอมตัวมากลับสามารถผ่านการพิสูจน์ไปได้ทั้ง 2 ครั้ง เนื่องจากได้รับการช่วยเหลือแจ้งข่าวการพิสูจน์ทั้ง 2 ครั้งจากคน

รับใช้ของพระราชานั้นเอง หรือจากนิทานเรื่องหนึ่งตา สองตา และสามตา เกิดการซ้ำเหตุการณ์ 2 ครั้งเมื่อแม่ให้นางหนึ่งตาตามไปสังเกตพฤติกรรมของนางสองตา เป็นครั้งที่ 1 แต่นางหนึ่งตาไม่พบข้อพิรุณใด ๆ และในครั้งที่ 2 แม่ให้นางสามตาตามไปดูพฤติกรรมของนางสองตา จนครั้งนี้พบความจริงที่ว่านางสองตาสามารถร่ายมนต์เสกอาหารให้ตนเองได้

ในนิทานพื้นบ้านไทยมีวิธีการซ้ำของเหตุการณ์ต่าง ๆ 2 ครั้ง เหมือนกัน เช่น เรื่องจันทโครพ เกิดเหตุการณ์ซ้ำ 2 ครั้งถึง 2 รอบ ซึ่งมีทั้งเหตุการณ์ร้ายและดีที่มีผลกระทบต่อชีวิตของ “จันทโครพ” ด้านเหตุการณ์ร้าย ครั้งที่ 1 “จันทโครพ” เดินทางพร้อมกับ “นางโมรา” พบกับโจรป่าที่ฆ่า “จันทโครพ” ตาย ครั้งที่ 2 “จันทโครพ” เดินทางพร้อมกับ “นางมูจลินทร์” พบกับนายยักษ์ที่หลงรัก “จันทโครพ” และฆ่า “นางมูจลินทร์” ตาย ด้านเหตุการณ์ดี ครั้งที่ 1 “จันทวงศ์” โอรสของ “จันทโครพ” กับ “นางมูจลินทร์” แผลงศรยิง “จันทโครพ” แต่ลูกธนูกลับกลายเป็นข้าวตอกดอกไม้บูชา “จันทโครพ” เหตุการณ์ดี ครั้งที่ 2 “จันทโครพ” แผลงศรออกไปที่ “จันทวงศ์”



แต่ลูกศรกลับกลายเป็นขนมนมเนยกองตรงหน้า “จันทวงศ์” หรือจากเรื่องโศกนัวยเรืองาม ปรากฏการซ้ำเหตุการณ์ 2 ครั้ง ถึง 3 รอบ ครั้งที่ 1 “พระธิดาโศกนัวย” ชุบชีวิต “นางกุลา” และครั้งที่ 2 ชุบชีวิต “พระวิจิตรจินดา” ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ซ้ำ 2 ครั้งอีก เมื่อ “พระนางประไพลักษณ์” ให้ “โศกนัวยตัวปลอม” ทำบายศรีเจ็ดชั้น และให้ “โศกนัวยตัวปลอม” ย้อมสีผ้าแพร เพื่อนำไปผูกหัวเรือพระที่นั่งของ “พระวิจิตรจินดา” แต่นางทำไม่ได้ ในขณะที่ “โศกนัวยตัวจริง” ทำทั้งสองสิ่งได้สำเร็จ อีกเหตุการณ์ที่ซ้ำ 2 ครั้ง คือ “ไพรวัลย์” โอรสของ “พระธิดาโศกนัวย” กับ “พระวิจิตรจินดา” แผลงศรยิง “พระวิจิตรจินดา” 2 ครั้ง แต่ครั้งที่ 1 ลูกธนูกลับกลายเป็นดอกไม้ร่วงหล่นตรงหน้า “พระวิจิตรจินดา” ครั้งที่ 2 ลูกศรเปลี่ยนทิศ เหนินขึ้นฟ้า เกิดเสียงฟ้าคำรามดังสนั่นหวั่นไหว ไม่สามารถทำอันตราย “พระวิจิตรจินดา” ผู้เป็นพ่อได้

(2) การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ 3 ครั้ง

จากกฎดึกดำบรรพ์ของเรื่องเล่าพื้นบ้านว่าด้วยกฎแห่งการซ้ำ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่จะเกิดขึ้นเป็นจำนวน 3 (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2557, หน้า 416)

การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ 3 ครั้ง เห็นได้อย่างชัดเจนในนิทานกริมม์ เรื่องชนนททั้งสาม พ่อจะปล่อยชนนทออกไป 3 ครั้ง และมอบหมายงานให้ 3 ครั้ง (ภัทรา ตั้งคำ, 2529, หน้า 132) หรือเรื่องหมาป่ากับลูกแพะทั้งเจ็ด หมาป่าพยายามจะเข้ามากินลูกแพะ 3 ครั้ง หรือเรื่องคนแคะทั้งสามในป่า หลังจากพ่อม่ายและแม่ม่ายแต่งงานกัน ในเช้าวันที่ 1 ลูกสาวของพ่อม่ายได้อาบน้ำนมและดื่มไวน์ ขณะที่ลูกสาวของแม่ม่ายจะได้อาบน้ำและดื่มน้ำธรรมดา ในเช้าวันที่ 2 ลูกสาวทั้งสองของพ่อม่ายและแม่ม่ายได้อาบน้ำและดื่มน้ำธรรมดาเหมือนกัน ตั้งแต่เช้าวันที่ 3 เป็นต้นไป ลูกสาวของพ่อม่ายได้อาบน้ำและดื่มน้ำธรรมดา ขณะที่ลูกสาวของแม่ม่ายได้อาบน้ำนมและดื่มไวน์ นอกจากนี้การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ 3 ครั้ง ยังมีปรากฏในนิทานเรื่องหนึ่งดา สองดา และสามดา อัสวินอยากได้กิ้งไม้สีเงินสีทองจากต้นไม้ของนางสองดาจึงขอให้เค็ดให้ แต่ครั้งที่ 1 นางหนึ่งดาหักกิ้งไม้ไม่สำเร็จ เพราะกิ้งไม้เอนหนี ครั้งที่ 2 นางสามดาก็หักกิ้งไม้ไม่สำเร็จ เพราะกิ้งไม้เอนหนีอีกเช่นกัน ครั้งที่ 3 นางสองดาผู้เป็นเจ้าของต้นไม้วิเศษหักกิ้งไม้ให้อัสวินได้สำเร็จ



ในนิทานพื้นบ้านไทยมีวิธีการซ้ำของเหตุการณ์ต่าง ๆ 3 ครั้ง เหมือนกัน เช่น นิทานเรื่องปลาบู่ทอง ที่ “นางขนิษฐา” แม่ของ “เอื้อย” โดนฆ่าตายไปเกิดใหม่ครั้งที่ 1 เป็นปลาบู่ทอง ครั้งที่ 2 โดนฆ่าไปเกิดใหม่เป็นต้นมะเขือ และครั้งที่ 3 ต้นมะเขือถูกทำลาย จึงไปเกิดใหม่เป็นต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทอง หรือนิทานเรื่องนางสิบสองที่พ่อพาลูกสาวไปปล่อยทิ้งในป่า 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 “เกา” ถึกใบตองที่ห่อข้าวมากินทิ้งลงพื้นเป็นเครื่องหมายชี้ทางกลับบ้าน สามารถพาพี่อีกสิบเอ็ดคนกลับบ้านได้ ครั้งที่ 2 “เกา” เกี้ยวอ้อยควั่นแล้วคายขานอ้อยทิ้งไว้เป็นเครื่องหมายชี้ทางกลับบ้านสามารถพาพี่อีกสิบเอ็ดคนกลับบ้านได้ ครั้งที่ 3 “เกา” ขอมอดข้าว บิก้อนข้าวทิ้งไว้ตลอดทางเป็นเครื่องหมายชี้ทางกลับบ้าน แต่ครั้งที่ 3 นี้ มดแมลง นก หนูต่างมากินข้าวที่ “เกา” บิทิ้งไว้จนหมด ทำให้ทั้งสิบสองคนหาทางกลับบ้านไม่ได้ หรือเรื่องแก้วหน้าม้า “แก้ว” ต้องต่อสู้กับยักษ์ 3 คน 3 ครั้ง หรือเรื่องสิงห์ไกรภพ ที่สิงห์ไกรภพต้องกินใบไม้วิเศษสี่เขียวแปลงร่างเป็นนกแก้วบินหนีไป 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 หนีจากยักษ์พินธุมาร ครั้งที่ 2 หนีจากเทพจินดา และครั้งที่ 3 หนีจากยักษ์ท้าวจตุพัตร์ หรือ

นิทานเรื่องโคบุตร ที่โคบุตรชุบชีวิตให้ผู้อื่น 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ชุบชีวิตให้ยักษ์สีดง ที่โคบุตรฆ่าตาย ครั้งที่ 2 ชุบชีวิตให้ท้าวพรหมทัตและพระมเหสีปทุมทัต และครั้งที่ 3 ชุบชีวิตให้วิทยากรผู้เฝ้าต้นนารีผล ที่ถูกโคบุตรฆ่าตาย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งเป็นได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านที่เด่นกว่าและดีกว่า หรือมีทั้งดีและร้าย ซึ่งเป็นการเน้นย้ำจุดมุ่งหมายของกฎแห่งการซ้ำนั่นเอง

(3) การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ 4 ครั้ง

การเกิดเหตุการณ์ซ้ำ 4 ครั้ง ในนิทานกริมม์ เห็นได้จากเรื่องหนึ่งตา สองตาและสามตา เพียงเรื่องเดียว จากเหตุการณ์การเก็บผลแอปเปิ้ลทอง ครั้งที่ 1 นางหนึ่งตา พยายามเก็บผลแอปเปิ้ลทอง แต่ไม่สำเร็จครั้งที่ 2 นางสามตาลองเก็บผลแอปเปิ้ลทอง แต่ก็ไม่ได้สำเร็จ ครั้งที่ 3 แม่จึงต้องเก็บผลแอปเปิ้ลทองด้วยตัวเอง แต่ก็ไม่ได้สำเร็จอีกเช่นกัน ครั้งที่ 4 แม่จึงสั่งให้นางสองตา เป็นคนเก็บผลแอปเปิ้ลทอง ซึ่งนางสองตา สามารถทำได้สำเร็จ ส่วนนิทานพื้นบ้านไทย เกิดเหตุการณ์ซ้ำ 4 ครั้ง ในเรื่องนางสิบสอง เมื่อ “พระรถเสน” หนีจาก “นางเมรี” ต้องใช้ห่อยาวิเศษ 4 ห่อ ทำให้เกิดอุปสรรคขัดขวางการติดตามของ “นางเมรี” และเหล่า



บริวารยักษ์ ครั้งที่ 1 โปรรห้อยาสีน้ำตาล เกิดเป็นก้อนเมฆบดบังทาง ครั้งที่ 2 โปรรห้อยาสีน้ำเงินขึ้นฟ้า กลายเป็นพายุฝนฟ้าคะนอง ครั้งที่ 3 โปรรห้อยาสีแดง เกิดเป็นกองไฟขนาดใหญ่ และครั้งที่ 4 ครั้งสุดท้ายโปรรห้อยาสีขาว กลายเป็นทะเลกรดกว้างใหญ่ขวางทางไว้

2.4 ลักษณะความเป็นฝาแฝด

ในกฎคดีคำบรรพ์ของเรื่องเล่าพื้นบ้าน ของ Axel Olrik ยังกล่าวถึงกฎของฝาแฝด (Law of Twins) ซึ่งฝาแฝดในที่นี้จะมี ความหมายกว้าง ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นพี่น้อง ฝาแฝดกันเท่านั้น แต่อาจจะหมายถึงบุคคลสองคนที่ปรากฏตัวขึ้นพร้อม ๆ กันและมีการแสดงบทบาทที่คล้ายคลึงกันได้ด้วย(เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2557, หน้า 418-149) จากนิทานกริมม์ 9 เรื่องที่คัดมา มีลักษณะความเป็นฝาแฝด แต่เป็นฝาแฝดจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป เช่น นิทานเรื่องคนแคระทั้งสามในป่าคนแคระทั้ง 3 ปรากฏกายพร้อมกัน และสามารถให้พรวิเศษ 3 ประการ แก่ลูกสาวของพ่อม่าย และสาปแช่งสิ่งชั่วร้าย 3 ประการ ให้เกิดแก่ลูกสาวของแม่ม่าย หรือจากเรื่องหญิงปั่นด้ายทั้งสาม ซึ่งหญิงทั้ง 3 คนนั้น มีทักษะในการปั่นด้าย คนละด้านกัน แต่สามารถ

ช่วยกันทำให้การปั่นด้ายนั้นเสร็จสมบูรณ์ จากเรื่องหญิงปั่นด้ายทั้งสาม ได้ให้ข้อคิดในการทำงานร่วมกันหรือทำงานเป็นทีมในสังคมเยอรมันได้เป็นอย่างดี หรือจากเรื่องพี่น้องผู้แก่งกาจทั้งสี่ พี่น้อง 4 คนต้องแยกย้ายไปทำภารกิจของแต่ละคน คนละ 1 อย่าง ในการฝึกให้ตนเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกัน หากแต่สามารถนำมาส่งเสริมซึ่งกันและกันทำให้งานต่าง ๆ เสร็จสมบูรณ์ ในนิทานพื้นบ้านไทย มีลักษณะความเป็นฝาแฝด จำนวน 2 คนในนิทานเรื่องโคบุตร ที่มี “โคบุตร” และ “อรุณกุมาร” ซึ่งถึงแม้จะไม่ได้เป็นแฝดร่วมบิดามารดา กัน แต่ทั้ง 2 ได้มีโอกาสรับเรียนวิชาการแขนงต่าง ๆ จากพระญาติคนเดียวกัน และร่วมต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่กันมาตลอด นอกจากนี้ “โคบุตร” มีพระมเหสี 2 องค์ คือ “นางมณีสวรรค์” และ “นางอำพันมาลา” ซึ่งต่างให้กำเนิดพระโอรสเหมือนกัน พระโอรสของ “นางมณีสวรรค์” มีชื่อว่า “มณีสूरย์” ส่วนพระโอรสของ “นางอำพันมาลา” มีชื่อว่า “อำพันสุริยา” ในนิทานพื้นบ้านไทยยังมีลักษณะความเป็นฝาแฝดจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป เหมือนกันกับนิทานกริมม์ เช่น นิทานเรื่องแก้วหน้าม้าที่



“แก้ว” คลอดพระธิดาแฝด 3 องค์ ชื่อ “แจ่มจันทร์” “หิรัญรัตน์” “ประภัสสร” และยังมีเจ้าชายสามองค์ “ทินกร” “ศรณรินทร์” “สินนรา” แห่งเมืองรมจักร เป็นคู่ครองอีกด้วย

3. ความหมายของตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏ

ในการตีความหมายของตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏ ในตอนแรกจะนำเสนอตัวเลขหรือจำนวน 2 3 4 7 10 และ 12 ซึ่งเป็นตัวเลขหรือจำนวนที่ปรากฏทั้งในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทย จากนั้นจะนำเสนอการตีความหมายตัวเลขหรือจำนวน 13 ที่ปรากฏในนิทานกริมม์เท่านั้น และตอนสุดท้ายจะเสนอการตีความตัวเลขหรือจำนวน 15 ซึ่งปรากฏเฉพาะในนิทานพื้นบ้านไทย

เลข 2 นอกจากจะบ่งบอกจำนวนของฝาแฝด ตามกฎของฝาแฝด ในกฎศึกษาคำบรรยายของเรื่องเล่าพื้นบ้าน ของ Axel Olrik ที่หมายถึงบุคคลสองคนที่ปรากฏตัวขึ้นพร้อม ๆ กันและมีการแสดงบทบาทที่คล้ายคลึงกันตามความเชื่อของโลกตะวันตก เลข 2 ยังบ่งบอกลักษณะสิ่งที่เป็นคู่บนโลก เช่น มีเพศ 2 เพศ (เพศหญิง เพศชาย) มีซ้าย ขวา หรือตา 2 ข้าง หู 2 ข้าง แขน 2 ข้าง ขา 2 ข้าง หรือ

พระอาทิตย์ พระจันทร์ หรือความหมายตรงข้ามกัน เช่น ดี เลว สวย อปลักษณ์ ใจดี ใจร้าย ในนิทานกริมม์จะเจอลักษณะกฎแห่งความตรงข้ามกัน (Law of Contrast) ในกฎศึกษาคำบรรยายของเรื่องเล่าพื้นบ้าน เช่น นิทานเรื่องคนแคระทั้งสามในป่า ลูกสาวของพ่อม่ายจะเป็นฝ่ายดี ส่วนลูกสาวของแม่ม่ายจะเป็นฝ่ายไม่ดี ในนิทานพื้นบ้านไทย มักเจอจำนวน 2 ในเหตุการณ์ซ้ำ 2 ครั้ง ทั้งเรื่องดี และไม่ดี เช่น เรื่องจันทโครพ และโสนน้อยเรือนงาม หรือเจอจำนวน 2 ในลักษณะการเป็นฝ่ายตรงข้ามกัน มีดี มีไม่ดี เช่นเรื่องปลาบู่ทอง “นางขนิษฐา” และ “เอื้อย” เป็นฝ่ายดี ขณะที่ “นางขนิษฐา” และ “อ้าย” เป็นฝ่ายไม่ดี

เลข 3 ที่ปรากฏในนิทานกริมม์ตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์ เลข 3 เป็นหมายเลขของความสมบูรณ์แบบของพระเจ้า คือ ตรีเอกานุภาพ ประกอบด้วย พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ในกฎศึกษาคำบรรยายของเรื่องเล่าพื้นบ้าน ของ Axel Olrik ว่าด้วยกฎแห่งจำนวนสามนั้น เรื่องเล่าหรือนิทานทางยุโรปมักจะมีเลข 3 หรือจำนวน 3 ปรากฏอยู่เสมอ จำนวน 3 หมายถึงจำนวนของพลังอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ และตามกฎของ



ธรรมชาติก็มักจะกำหนดจำนวนสิ่งต่าง ๆ เป็นจำนวน 3 เช่น ฟ้า โลก ทะเล หรือ นรก สวรรค์ หรือตามการกำหนดลำดับชั้นของ เวลาและพื้นที่ก็มักจะเป็นจำนวน 3 เช่น อดีต ปัจจุบัน อนาคต หรือ ความกว้าง ความยาว ความลึก ทางการศึกษาที่มักจะมีการกำหนด เป็นจำนวน 3 เช่น ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เป็นต้น (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2557, หน้า 424-425) ในนิทานกริมม์ มักนิยม ใช้จำนวน 3 ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องจำนวนตัวละครหลัก หรือการซ้ำเหตุการณ์ เช่น เรื่องคน แคระทั้งสามในป่า หญิงป็นด้ายทั้งสาม ขนนกทั้งสาม บุตรชายผู้โชคดีทั้งสาม รวมถึง นิทานเรื่อง หนึ่งดา สองดา และสามดา ส่วน เลข 3 ในนิทานพื้นบ้านไทย หากมองตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา ก็มีความพ้อง ต้องกันในเรื่องว่าเป็นหมายเลขของความ สมบูรณ์ คือพระรัตนตรัย อันประกอบด้วย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือท่องนะโม 3 จบ เวียนเทียน 3 รอบ ฯลฯ ตามกฎของ ธรรมชาติในวัฒนธรรมไทย ก็มักจะกำหนด จำนวนสิ่งต่าง ๆ เป็นจำนวน 3 เช่น ฟ้า โลก ทะเล หรือ นรก โลก สวรรค์ หรือตามการ กำหนดลำดับชั้นของเวลาและพื้นที่ก็มักจะ

เป็นจำนวน 3 เช่น อดีต ปัจจุบัน อนาคต หรือ ความกว้าง ความยาว ความลึก ทางการศึกษาที่มัก จะมีการกำหนดเป็นจำนวน 3 เช่น ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ซึ่งเป็นระบบที่ไทย รับมาจากซีกโลกตะวันตก นอกจากนี้ใน สังคมไทยยังมีความเชื่อทางด้านเลขศาสตร์ หรือโหราศาสตร์ว่าด้วยตัวเลข เช่น ดำรา พรหมชาติที่ว่าด้วยศาสตร์การดูดวงตัวเลข และได้มีการกำหนดความหมายของตัวเลข 3 ไว้ว่าเป็นเลขแทนดาวอังคาร เป็นดาวแห่ง ความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ขยันขันแข็ง เป็นต้น ในนิทานพื้นบ้านไทย พบจำนวน 3 ในการซ้ำ เหตุการณ์มากกว่าจำนวนตัวละครหลัก เช่น เรื่องปลาบู่ทอง พิกุลทอง สิงห์ไกรภพ

เลข 4 ในกฎดึกดำบรรพ์ของเรื่อง เล่าพื้นบ้าน ของ Axel Olrik ว่าด้วยกฎแห่ง จำนวนสี่ มักจะพบในนิทานอินเดีย ที่มีความ เชื่อทางศาสนา (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2557, หน้า 416) ในนิทานกริมม์ที่คัดเลือก มาพบจำนวน 4 ในเรื่องพี่น้องผู้แก่งกาจทั้งสี่ นอกจากมีตัวละครหลัก 4 คนแล้ว ยังเกี่ยวกับ เวลา 4 ปี ที่สัญญาว่าจะกลับมาเจอกันตรง 4 แยกที่แยกย้ายจากกันไป ทางยุโรปอิงความ เชื่อตามศาสนาคริสต์ ซึ่งเลข 4 ตามพระคัมภีร์



ไบเบิล หมายถึงเลขแห่งการทรงสร้างคือ ในวันที่ 4 ที่พระเจ้าได้สร้างโลก ได้กำหนดให้มีทิศทั้ง 4 ประกอบด้วย เหนือ ได้ ตะวันออก และตะวันตก และสร้าง 4 ฤดู (Got Questions Ministries, 2018) ส่วนในสังคมไทย ตามหลักเลขศาสตร์ เลข 4 แทนดาวพุธ เป็นเลขที่บ่งบอกปฏิภาณ ความฉลาดเฉลียว ว่องไว มีเหตุผล มีความคิดดี ในนิทานพื้นบ้านไทยพบการซ้ำเหตุการณ์ 4 ครั้ง ในเรื่องนางสิบสองและเรื่องสิงห์ไกรภพ นอกจากนี้ในเรื่องพระสุชนมโนราห์ ตอนที่พระสุชนประสูติ บังเกิดชุมทอง 4 ชุมที่มุมปราสาททั้ง 4 มุม ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับเรื่องทิศทั้ง 4

เลข 7 ที่ปรากฏในนิทานกริมม์ ตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์ เลข 7 หมายถึง การเสร็จสิ้นหรือความสมบูรณ์ เลข 7 บ่อยครั้งที่จะถูกเรียกว่า “หมายเลขของพระเจ้า” เพราะพระองค์ท่านเป็นเพียงพระองค์เดียวที่เป็นความสมบูรณ์แบบ และในการสร้างโลก พระเจ้าใช้เวลา 6 วันในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และในวันที่ 7 พระองค์ทรงหยุดพัก ถือว่าวันที่ 7 เป็นวันที่ทุกสิ่งสมบูรณ์แบบแล้ว ตามวัฒนธรรมทางยุโรป ถือว่า เลข 7 เป็นเลขที่ดีและให้โชคให้ลาภ เป็นเลขศักดิ์สิทธิ์

ทรงอำนาจและมีพลังลึกลับซ่อนอยู่ (Got Questions Ministries, 2018) เห็นได้จากนิทานกริมม์เรื่องหมาป่ากับลูกแพะทั้งเจ็ด ลูกแพะตัวที่ 7 เป็นตัวเดียวที่รอดชีวิตจากหมาป่า และช่วยชีวิตพี่ ๆ อีก 6 ตัวได้สำเร็จ หรือจากนิทานเรื่องพี่ชายทั้งสิบสอง น้องสาวซึ่งเป็นลูกคนที่ 13 ต้องยอมเป็นบำไพร่ ไม่พูดแม้แต่คำเดียวและไม่หวั่นไหวเป็นเวลา 7 ปีเต็ม จึงจะถอนคำสาปให้พี่ชายทั้ง 12 คนที่กลายร่างเป็นอิกากลับมาเป็นคนได้ดังเดิม และใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขตลอดกาล ในสังคมไทยนั้นตามความเชื่อทางโหราศาสตร์ เลข 7 ถือว่าเป็นเลขแห่งความทุกข์ เพราะเลข 7 เป็นตัวแทนของดาวเสาร์ ดาวแห่งความทุกข์ ที่มีดวงจันทร์เป็นบริวาร 7 ดวง (ชลันทรจิตรคล้าย, 2560) ในนิทานพื้นบ้านไทยจำนวน 7 มักเกี่ยวข้องกับเวลา เช่น 7 วัน 7 คืน 7 ปี ในเรื่องจันทโครพ “จันทโครพ” และ “โมรา” ใช้เวลาเดินทางรอนแรมในป่า 7 วัน จนมาเจอกลุ่มโจรป่า หรือเรื่องโสนน้อยเรือนงาม ที่ “พระวิจิตรจินดา” ต้องสิ้นพระชนม์ไป 7 ปี จึงจะมีคนมาช่วยชุบชีวิต หรือเรื่องแก้วหน้าม้า ที่ “ท้าวภูวเดช” สั่งให้ “แก้ว” ไปยกเขาพระสุเมรุมาให้ได้ ภายใน 7 วันจึงจะให้



อภิเษกกับ “พระปิ่นทอง” หรือในเรื่องพระสุธน มโนราห์ เลข 7 ปรากฏหลายครั้ง ได้แก่ “มโนราห์” เป็นกนิธลำดับที่ 7 หรือ “มโนราห์” ต้องใช้เวลา 7 ปี 7 เดือน 7 วัน จึงจะลบกลืนมนุษย์ในกายให้หายไปได้ หรือ “พระสุธน” ใช้เวลาเดินทางตามหา “มโนราห์” 7 ปี 7 เดือน 7 วัน จึงได้พบ สรุปได้ว่าเลข 7 เป็นเลขดีตามความเชื่อในศาสนาคริสต์ ส่วนเลข 7 ในวัฒนธรรมความเชื่อของไทยเป็นเลขที่กำหนดเงื่อนไข ถ้าผ่านเงื่อนไขไปได้แล้วก็จะพบสิ่งดี ๆ

เลข 10 ตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์ เลข 10 โยงไปถึง พระบัญญัติ 10 ประการ ซึ่งก็คือ กฎ 10 ข้อที่พระเจ้าทรงโปรดประทานให้แก่ชนชาติอิสราเอลได้ปฏิบัติตามนั่นเอง (จุฑามาศ ณ สงขลา, 2559) ทางด้านศาสตร์แห่งตัวเลข ให้ความหมายของเลข 10 ว่าการครบถ้วน สมบูรณ์ เพียบพร้อม การสำเร็จ การจบสิ้น (จุฑามาศ ณ สงขลา, 2559) ในนิทานกริมม์ เลข 10 ปรากฏในนิทานเรื่องพี่ชายทั้งสิบสอง เพียงเรื่องเดียว คือ เป็นเวลา 10 ปี ที่พี่ชายทั้งสิบสองคน ต้องอาศัยอยู่ในป่าจนกระทั่งน้องสาวซึ่งเป็นลูกคนที่สิบสามตามมาพบ ในสังคมไทย ด้านศาสตร์แห่ง

ตัวเลข ถือว่าเลข 10 เป็นเลขอันดับแรกที่มีดวงดาวสองดวงมาประกบคู่กัน เลข 1 เป็นตัวแทนของดาวอาทิตย์ ที่หมายถึงการเป็นหนึ่งเดียว ความมีอำนาจ เป็นผู้นำ ส่วนเลข 0 เป็นตัวแทนของดาวพลูโต หมายถึงความว่างเปล่าหรือความเป็นนิรันดร์ หรือความไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด (จุฑามาศ ณ สงขลา, 2559) ในนิทานพื้นบ้านไทย พบเลข 10 ได้ในเรื่องโคบุตรเพียงเรื่องเดียวที่กล่าวว่า “โคบุตร” อายุครบ 10 ปี พระอาทิตย์ผู้เป็นพ่อจึงเสด็จมาหาเพื่อเล่าเรื่องชาติกำเนิด มอบอาวุธให้ไว้ใช้ป้องกันตัว พร้อมทั้งตั้งชื่อให้ว่า “โคบุตร”

เลข 12 ตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์ เลข 12 หมายถึงอัครทูตผู้เผยแผ่คริสต์ศาสนาเป็นครั้งแรก มีอยู่ทั้งหมด 12 คน (Ortolano, 2015) ในนิทานกริมม์ เรื่องพี่ชายทั้งสิบสอง ที่เป็นจำนวนของพี่ชาย และเป็นจำนวนของดอกกลีบลี 12 ดอกที่น้องสาวเค็ดมา มอบให้พี่ชาย แต่กลับทำให้พี่ชายกลายเป็นอึกา และเรื่องนายพรานทั้งสิบสอง ตัวละครหลัก หาดูหญิงสาวอีก 11 คนที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนตนมาปลอมตัวเป็นนายพราน ในความเชื่อเรื่องตัวเลข 12 ในสังคมไทยนั้น มักโยงไปถึง เดือนทั้ง 12 เดือน หรือ 12 ปีนักยัต



ที่เป็นไปตามปฏิทินสุริยคติไทย ในนิทานพื้นบ้านไทย พบตัวเลข 12 ในนิทานเรื่องนางสิบสอง ซึ่งมีที่มาจากการที่พ่อและแม่ไปถวายกล้วย 12 ผลเป็นเครื่องเซ่นสังเวกแก่เทวดา เพราะต้องการมีลูก จึงได้รับพรให้กำเนิดบุตรสาว ทุกปีติดต่อกันเป็นเวลา 12 ปี ปีละ 1 คน

เลข 13 ตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์ เลข 13 ถือว่าเป็นเลขอัปมงคล เนื่องจากเป็นอาหารมื้อสุดท้ายของพระเยซูคริสต์ ที่มีสาวกร่วมโต๊ะพร้อมหน้ากับพระองค์รวม 13 คน ซึ่งจุดาห์ ศิษย์ทรยศนั่งในตำแหน่งที่ 13 ทำให้ชาวตะวันตกถือว่าเป็นเลขอาถรรพ์ (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2560) ในนิทานกริมม์ ปรากฏเลข 13 ในนิทานเรื่องพี่ชายทั้งสิบสอง พี่ชายทั้ง 12 คน จะต้องตายทันที เมื่อน้องสาวที่ถือว่าเป็นลูกคนที่ 13 ของพ่อแม่ถือกำเนิด

เลข 15 เป็นเลขที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทยเรื่องโสนน้อยเรือนงาม กล่าวคือเมื่อ “โสนน้อย” อายุได้ 15 ปี เกิดข้าวยากหมากแพง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล โหรทำนายว่า “โสนน้อย” เป็นกาลกิณีต่อบ้านเมือง ต้องออกจากพระนครไป นอกจากนี้ ตัวเลข 15 ยังปรากฏในนิทานเรื่องสิงห์ไกรภพ เมื่อตอนที่

“ท้าวอินธุมาศ” และ “พระนางจันทร” ใช้เวลาถึง 15 ปี จึงมีพระโอรสคือ “สิงห์ไกรภพ” รวมถึง เมื่อ “รามวงศ์” โอรสของ “สิงห์ไกรภพ” และ “สร้อยสุดา” อายุ 15 ปี ถูกยักษ์วิรุณพัฒน์จับตัวไป ในด้านความหมายของจำนวน 15 นั้นยังไม่พบการตีความที่อ้างอิงได้

บทสรุป

จากการศึกษาเปรียบเทียบความหมายของตัวเลขหรือจำนวนในนิทานกริมม์ 9 เรื่อง และนิทานพื้นบ้านไทย 9 เรื่องจะเห็นได้ว่า มีความเหมือนกันในการนำเสนอตัวเลข 2 3 4 7 10 และ 12 ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านจำนวนตัวละคร ด้านลำดับที่ของตัวละคร โดยเฉพาะคนลำดับสุดท้ายมักจะมีบทบาทสำคัญในการเดินเรื่อง หรือจะเป็นด้านการเกิดเหตุการณ์ซ้ำ ซึ่งมักจะเกิดในจำนวนการเกิดซ้ำที่คล้ายคลึงกัน สำหรับการตีความหมายของตัวเลขแต่ละตัวนั้น อาจมีทั้งความหมายที่เหมือน พอเทียบเคียงกันได้ หรือต่างกันออกไปเนื่องจากนิทานเหล่านี้เป็นนิทานที่มาจากการเล่นเรื่องในสองวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิต ความเชื่อ ที่แตกต่างกัน ศาสตร์ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเลขหรือจำนวน ที่สามารถศึกษา



วิเคราะห์ ติความทางด้านคติชนวิทยา ยังมี ซึ่งจะเป็เครื่องมือในการเสริมสร้างควม
ประเด็นที่น่าสนใจในอีกหลายแง่มุม ซึ่ง เข้าใจอันดีในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้
การศึกษาสิ่งเหล่านี้ช่วยให้เราเข้าใจและเข้าถึง อย่างมีประสิทธิภาพ
คติความเชื่อของคนต่างวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- จุฑามาศ ณ สงขลา. (2559). ความหมายของเลข 10. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/yingju13/posts/330885773933855:0>
- ชลันทร จันทรคล้าย. (2560). 10 ตัวก็ 10 คาว-ควง 'เลขศาสตร์' อีกปัจจัย...ทาย'เฮง?'. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/article/595343>
- ภัทรา ตั้งคำ. (2529). วรรณกรรมพื้นบ้านของเยอรมัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรารักษ์ สามโกเศศ. (2560). ตัวเลขกับชีวิตที่ถูกบงการ. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640199>
- เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2543). ทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2557). นิทานพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Got Questions Ministries. (2018). "What is Biblical numerology?". Retrieved from <https://www.gotquestions.net/Printer/Biblical-numerology-PF.html>
- Ortolano, A. C. (2015). *Der liebe Gott und die Brüder Grimm*. Retrieved from <http://ortolano.de/schauspiel/maerchen/der-liebe-gott-und-die-brueder-grimm/>